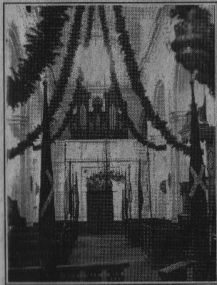

КРИЗЬ ВІКИ ЛИХОЛІТЬ І ВІДРОДЖЕНЬ

Минулої неділі, 18 грудня, у римо-католицькому костелі Благочиння Пресвятої Діви Марії, що в Клевані, відбулося ювілейне богослужіння з нагоди 20-ї річниці повернення храму Клеванській католицькій громаді. До Клеваня прибули луцький єпископ, ординарій Луцької дієцезії (єпархії) владика Маркіян Трофим'як, священнослужителі, — настоятель Олицької, Цуманської та Клеванської церков о. Юрій Погнербік, о. Владислав Чайка з Рівного, о. Вітольд-Йосиф Ковалів з Острога, о. Андрій Парусінський з Костополя, секретар єпископа луцького Павло Хом'як. Ювілейну службу в храмі відслужив його пресвященство Маркіян Трофим'як. Він же позовидів дати коротке інтерв'ю наші газеті, яке ми друкуємо далі.

Клеванський костел в Різдваїні дні. На задньому плані видно органи. Довносний знімок.

І все ж таки перед тим, як перейти до нашої розмови з владикою, хотілося б нагадати нашим читачам про значення, яке в історії містечка Клевань відіграє не цьому храму. Наша місцевість — одне з найстаріших родових гнізд князів Чарторийських, вклад яких в історичний розвиток Клеваня є дуже помітний. З історичних джерел відомо, що луцький староста Юрій Чарторийський після того, як перейшов із православ'я в католицизм, уфундував у Клевані дерев'яний костел святого Станіслава Єпископа і Мученика, який сплугував згодом місцем спочин-

пусків «КТ».

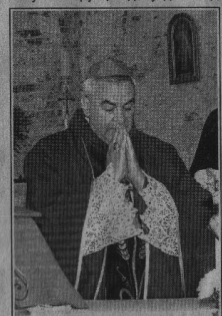
Князь Костянтин Чарторийський, фундуєчи в родовому гнізді школу, подарував для костелу образ Успіння Пресвятої Діви Марії пензля Карло Дольчі (1616 - 1686) — відомого італійського художника флорентійської школи бароко.

Друга половина 19 століття — це період, коли власником Клеваня стала російська влада. Як писали очевидці в кінці 19 століття: «Сам костел занедбаний, справляє сумне враження, останнім часом зовсім забули про благодаті, які в ньому отримували». Але у 1901 році костел відремонтували, ймовірно за гроші, передані Чарторийськими. Діав він і в довоєнний час, коли територія Західної України за Ризьким договором відійшла до Польщі. У 1939 році настоятелем храму був о. Олександр Пеххала, який після вторгнення у вересні 1939 року на територію Західної України радянських військ, змушений був, аби уникнути арешту, виїхати до центральної Польщі. Парофію очолює о. Петро Сонсядек із Сарн.

Після війни радянська влада передала костел під склади для зберігання зерна в місцевій сільгоспартелі, потім в ньому розмістили один з класів Клеванського сільського професійно-технічного училища (воно тоді базувалося в перебудованому замку Чарторийських). В храмі виставили зразки сільськогосподарської техніки, у його стінах учні ПТУ здо-

ще учень Клеванської СШ № 2, з юнацькою допитливістю взявся досліджувати цікаву зору мере з архітектурної точки зору стародавню споруду. В ній гуляли протгя, стіни — обдрані, вони були рясно опанісані гідотьем на штател «тут був Вася» і т.п. Костел руйнувався.

Парофію у Клевані повторно зареєстрували у 1991 році. Першим душпастирем був о. Антоній Андрушишин. Саме він, коли на початку 90-х років увійшов до костелу, жажнувся: дах будівлі практично був знищений. Отець Антоній міг побачити лише мокрі стіни та повиривані вікна, двері і підлогу. У 1992 році опіку над костелом у нього прийняв о. Вітольд — Йосиф Ковалів, якому в Клевань довелося доїжджати з Острога. З 1993 по 1995 роки саме під його керівництвом розпочалися роботи з урорядкування храму. Храм одержав новий дах, на який використали 10 тон покрівельного заліза, виконили нову конструкцію даху дазвінці.

Єпископ Луцький Маркіян Трофим'як під час богослужіння в Клевані.

демурували знищені частини огорожі, вставили нові вікна, покращили фундаменти, а коли довелося навколо костелу прибирати

З висоти пташиного польоту.

нас кризь тисячоліття.

Маркіян Трофим'як народився на Тернопільщині у 1947 році, навчався у Львові та Ризі, у 1974 році прийняв священницький сан. Був парохом у Кременці, Кам'янець-Подільському, інших містах. Хіротонію (тобто таїнство священства) отримав у 1991 році у Львівському архієпископальному соборі Успіння Пресвятої Діви Марії з руки митрополита Мар'яна Яворського. Генеральний вікарій Львівської архієпископії, з 1996 р. — також і Луцької дієцезії, 25 березня 1998 р. папа Іван Павло II призначив єпископа Маркіяна Трофим'яка ординарієм Луцької дієцезії. Інтерес (тобто літургійний акт, яким здійснюється вступ католицького єпископа на посаду) до луцького кафедрального собору св. Апостолів Петра і Павла відбувся 16 травня 1998 р.

Ми запитали його про священства:

— Які почуття переповають Вас тут, у Клевані, в день 20-річчя відновлення богослужіння у Клеванському

і гарно пофарбували б будівлю. Здебільшого, намагаємось робити такі ремонти скромно, не даючи багато орнаментів; необхідно, щоб сама древня архітектура промовляла за себе. А тут, у Клевані, вона дуже гарна, вона скромна, і в той же час багата. Я не сумніваюсь, що цей храм з часом стане справжньою окрасою цього містечка, і не лише його. Він чудово покладений на місцевості, він одразу впадає у вічі при в'їзді у Клевань з боку Луцька. Найперше хочемо зробити фасад, аби усі приїжджі мали змогу милуватися красою храму. На нашій землі є храми візантійського стилю — церкви з куполами, є храми латинські, старовинні — чи то готика, чи скромне стримане бароко, як тут, в Клевані, — але всі вони є неозціненним багатством нашої землі. Ми хочемо, щоб усі дивлячись і бачилич — тут

камінний храм, який міг сміливо конкурувати з колегіатою в Олиці. Освячував новий костел єпископ Станіслав Позв. Саме завдячуючи князю Миколі, Клевань став одним із найзаможніших волинських містечок. Із Риму сюди привезли образ Матері Божої Доломги Вірний, який під назвою Матері Божої Клеванської незабаром прославився багатьма чудами і оздоровленнями. За свою більш як 350-літню історію Клеванський костел пережив як періоди злетів, так і часи лихоліть. Так, у 1653 році Клевань спалили татари, а у другій половині 18 століття сталася пожежа, яка пошкодила й костел. У Клевані, перед чудотворним образом Матері Божої Клеванської розвивалася також побожність майбутнього архієпископа Варшавського Щенсного Феліксського, який навчався в Клеванській гімназії, а у тутешньому костелі, перед вітарем Благочиння Божої Матері, першу на своїй дорозі до святості, склав умову обітничо молитви у Клеванському костелі. Про його постать у цьому році ми уже розповідали в одному із ви-

Перед врученням хліба владичі — єпископу Луцькому, Зліва — Марина Попович, в центрі — о. Юрій Погнербік. За М. Попович — о. Вітольд-Йосиф Ковалів.

різного роду сміття. З 1995 року парохом у Клевані був о. Андрій Шислович, якому в Клевань теж довелося доїжджати, цього разу із Залозубова. Він продовжив відродження храму, формував тутешню його громаду. У 2004 році о. Андрій передав її своєму наступнику, о. Юрію Погнербіці, який проводить богослужіння у храмі по сьогоднішній день, причому о. Юрію доводиться опікуватися трьома католицькими церквами — в Олиці, Цумані і в Клевані. Релігійні громади в них невеликі, серед них клеванська має твердий намір і надалі робити все можливе, аби свій храм привести в належний вигляд. Серед активістів громади варто назвати імена Яни Недільської, Марини та Бориса Поповичів, Марії Алексійчук, Владислава Сахачької, Аліни Крижовець, Юзефи Райчук, Валентини Мельник, Ірини Савик, Станіслава Дерези та інших.

Як сказав під час богослужіння єпископ Маркіян Трофим'як, — відходили і забуття імперії та імператори, серед яких були і такі, що нищили християн, але церква Христова, не дивлячись на всі поневірвання, завжди піднімалась з попелу і дійшла до

Марії? — Які почуття? Передусім вдячності, почуття того, що ми, напевне, заслужили на те, що нам Господь дозволив повертатися до наших храмів. Ми переконані, що перед нами були більш достойніші. Вони мріяли про хоча б одну літургію у своїх храмах, але не усім це було дано. Якщо Господь Бог нам дозволив, то тим більша наша відповідальність, бо нам нині багато дано. Ми живемо у вільній державі, маємо змогу вільно молитися, кожен у своїй церкві — так, як велить його совість і серце. Тому це почуття вдячності є найістотніше, найпоглибленіше. Якщо Ви бачите можливість подальшого відродження цього храму?

— Мущу попередити — я неоправаний оптиміст, і усі бачу в доброму світлі. Я не тільки вірую і чекаю на це, а і абсолютно переконаний, що храм буде привернений, може, не до первісного стану, але до нормального, як йому і личить, напевне. Ми вже привезли сюди кілька десятків тон вапна, ще будемо збирати будівельні матеріали. Ясно, що своїми силами ми не можемо все зробити, бо релігійна громада цієї церкви не є така велика і багата, а потреби для ремонту є дуже істотні. Та все можливо.

— Як Ви оцінюєте стан клеванського храму у порівнянні з іншими на Волині?

— Можу сказати, що він є ще не дуже сильно знищений. Більше роботи буде у нашому храмі в сусідній Олиці — там руйнації набагато більші. А ще є храми, котрі вимагали практично відбудови — коли не було склепіння, відсутній дах. Так, як це мало місце у Маневичах, або в стінах — судильна сіль, чого в Клеванському костелі немає. Так що тут без особливої тривоги я бачу перспективу за подальшу його долю. Гадаю, що якщо не криза, яка вдарила всіх, ми вже зробили б усе, що планували — принаймні, оштукатурили

живуть прекрасні люди, котрі зуміли свою віру у якийсь міру матеріалізувати. Прекди побудували нам величний храм, в ми повинні його відтворити. Це є наш обов'язок перед наступними поколіннями.

Луцький єпископ Маркіян Трофим'як представляє свою церкву у Всеукраїнській раді церков. Після спілкування з ним відлучитя одні: це подина надзвичайно аллюбокого інтелекту, поміркваності і мудрості. Усі ми на цій землі повинні жити, керуючись засадами християнської моралі, — такий був лейтмотив його промов перед католицькою громадою Клеваня з востями, які того ювілейного дня прибули до храму. Один одному і востям парофійним писуни руки. Зі словами «Мир вам» потиснули руку і мені...

Від душі вітаємо католицьку громаду Клеваня з Різдовом Христовим і бажаємо їй усіх зароздів. Підготував В. ПАРЕНЮК. Фото Миколи КОНОНЧУКА.

